

Oinarrizko kronologia

- 409** Alanoek, sueboek eta bandaloek Pirinioak Euskal Herritik zeharkatu zituzten
- 581** Leovigildoren kanpaina baskoien aurka eta Victoriacoren sorrera
- 589** Liliolok, Iruñeko gotzainak, Toledoko III. Kontzilioko aktak sinatu zituen
- 602** Baskoniako Dukerria sortu zuten, Hego Euskal Herriko herrialdeak bilduz
- 621** Suintilaren kanpaina baskoien aurka eta Erriberriren sorrera
- 635** Dagobertoren kanpaina hegoaldeko euskaldunen aurka
- 653** Froyaren Matxinada Txindasvintoren aurka euskaldunen laguntzarekin
- 711** Rodrigoren kanpaina baskoien aurka eta musulmanen inbasioa Iberiar penintsulan
- 714** Musulmanak Ebro bailaran ibili ziren eta Kasio kondea islamismora bihurtu zen, Banu Qasi izena hartuz
- 778** Karlomagnoaren porrota Orreagan
- 781** Luis, Karlomagnoaren semea, Akitaniako (Hego Euskal Herriko lurraldeak ere hartzen zituen barne) errege izendatu zuten. Paderbomeko gortean euskaldunen erara jantzita agertu zen.
- 782** Abd ar Rahman I.aren kanpaina baskoien aurka
- 806** Frankoen agintaldia hasi zen Iruñerrin. Ordura arte belaskotarren esku egona zen.
- 816** Eneko Aritzak Iruñerria bereganatu zuen behin betiko
- 841** Muza ben Muza eta bere senide Eneko Aritza Kordobako emirraren aurka matxinatu ziren
- 848** Kordobako San Eulogio gotzaina Iruñean izan zen
- 851** Eneko Aritza hil zen urtea
- 905** Antso I.a Gartzez Iruñeko errege izendatu zuten
- 922** Antso I.a Gartzezek Naiara eta Kalagorri menderatu zituen, Leongo Ordoño II.a erregearen laguntzarekin
- 976** Vigilaren edo Albeldako kodexa
- 1004** Antso III.a Gartzez Nagusia Iruñeko errege izendatu zuten
- 1006** Paskual II.a aita santuak Baionako elizbarrutiaren mugak finkatu zituen
- c. **1025** Gipuzkoari buruzko lehen aipamena agiri batean
- 1025** Donemiliaga Kukullako agiria
- 1040** Iñigo Lopez Harokoaren bidez, harotarren dinastiaren agintaldia hasi zen Bizkaiko Jaurrean
- 1052** Naiarako Santa Maria monasterioa, Iruñeko errege-erreginak ehorzteko lekua, sortu zuten
- 1054** Gartzea III.a Santxez Naiarakoa Atapuercako guduan hil zen eta euskal lurraldeak Gaztelaren mende gelditu ziren
- 1063** Jakak frankoen lehen forua eskuratu zuen
- 1076** Erregea hil zuten Peñalenen eta Iruñeko Erresuma Aragoiren eta Gaztelaren artean banatuta gelditu zen

- 1076** Antso Ramirez aita santuaren mendeko bihurtu eta gregoriar erreforma hasi zen Nafarroan eta Aragoian
- 1090** Lizarrak Jakako forua eskuratu zuen Antso Ramirezen eskutik
- 1119** Alfontso I.a *Borrokalariak* Tuteran konkistatu zuen
- 1122** Garesek Lizarrako forua eskuratu zuen Alfontso I.a *Borrokalariaren* eskutik
- 1124** Enekoez Gebarakoa, Ladron kondea, Bizkaiko Jaurerriko buru izendatu zuten Diego I.a Lopez Harokoaren ordean, hark Alfontso I.a *Borrokalariarekin* izandako liskarraren ondoren
- 1129** Iruñeko San Zernin auzoa frankoekin jendeztatu zuten Jakako foruari esker
- 1134** Gartzia IV.a Ramirez *Berrezarleak* Iruñeko Erresuma burujabea berrezarri zuen
- 1140** Aymeric Picaudek *Kalistotar kodexa* edo *Liber Sancti Jacobi* aurkeztu zion Santiago Konpostelako artzapezpikuari
- 1140** Gaztelako Alfontso VII.ak Gesaltza Añana sortu zuen, Arabako lehen hiriburua
- 1143 ggb.** Donemiliaga Kukullako boto faltsuak
- 1147** Gartzia IV.a Ramirez *Berrezarleak* Lizarrako forua eman zion Erriberriri
- 1152** Akitaniako Leonor Ingalaterrako Henrike II.aren ezkondu zen, eta Hego Euskal Herria feudo ingelesaren mende gelditu zen horrela.
- 1154** Antso VI.a *Jakitunak* Iruñean judu-komunitatea finkatzeko baimena eman zuen
- 1164** Antso VI.a *Jakitunak* Logroñoeko forua eman zion Biasteriri
- 1177** Rikardo I.a *Lehoi-bihotzak* Lapurdi menderatu eta hango azken bizkondea, Gilen Raimundo, kargutik kendu zuen
- 1180** Antso VI.a *Jakitunak* Lizarrako forua eman zion Donostiari
- 1180** Iruñeko San Zernin auzoko burges frankoek han bizitzeko eskubidea ukatu zieten nafarrei
- 1180** Diego II.a Lopez Harokoak Bizkaiko Jaurerria bere dinastiarentzat berreskuratu zuen
- 1181** Antso VI.a *Jakitunak* Logroñoeko forua eman zion Gasteizi
- 1182** Bernedok eta Antoñanak Biasteriko forua eskuratu zuten Antso VI.a *Jakitunaren* eskutik
- 1190** Rikardo I.a *Lehoi-bihotzak* *Gaizkileen Gutuna* eman zuen. Gutun haren arabera, Baionako hiria eta Lapurdi banatuta gelditu ziren.
- 1191** Rikardo I.a *Lehoi-bihotzaren* eta Antso VI.a *Jakitunaren* alaba Berengelaren artean ezkon-ituna
- 1194** Garazi eta Amikuzeko lurraldeen gaineko nagusitasuna eskuratu zuen Nafarroak
- 1196** Labrazak Biasteriko forua eskuratu zuen Antso VII.a *Azkarraren* eskutik
- 1199** Bizkaiko Jaurerriko lehen hiribildua sortu zuten: Balmaseda
- 1200** Araba, Durangaldea eta Gipuzkoa Gaztelako koroaren mende gelditu ziren

- 1209** Mutrikuk eta Getariak Lizarrako forua eskuratu zuten Donostiakoaren bidez
- 1212** Durangaldea Bizkaiko Jaurerriaren barruan gelditu zen
- 1213** Baionako *Societas navium* elkarteak sortu zuten
- 1214** Gasteizko frantziskotarren monasterioa sortu zuten. Kondairak dioenez, San Frantzisko Xabierkoak berak sortu zuen
- 1215** Joan *Lurgabeak* foru berria eman zion Baionari
- 1219** Vianak Biasteriko forua eskuratu zuen Antso VII.a *Azkarraren* eskutik
- 1234** Antso VII.a *Azkarra* hil egin zen hurbileko oinordekorik utzi gabe. Champagneko dinastiaren agintaldia hasi zen Nafarroan
- 1236** Cisterko Ordena Euskal Herrian finkatu zen Leireko monasterioaren bidez
- 1236** Bizkaiko Jaurerriko itsasertzeko lehen hiribildua sortu zuten: Bermeo
- 1238** Erresumako ohiturazko foruak edo Nafarroako Antzinako Forua idatziz jasotzeko batzordea eratu zuten. Foru horiek Nafarroako Foru Nagusiaren oinarritzat hartu ziren.
- 1240** Tibalt I.a *Trobalaria* Lurralde Santuko gurutzadatik itzuli zen
- 1256** Judu-komunitatea finkatu zen Gasteizen
- 1258** Arriagako Kofradiari buruzko lehen aipamen idatzia
- 1259** Goi-mailako ikastetxea ireki zuten Tuteran, Tibalt II.aren ekimenari jarraiki
- 1260** Arrasatek Logroñoko forua eskuratu zuen Alfontso X.a *Jakitunaren* eskutik
- 1266** Nafarroa eta Ingalaterra gerran hasi ziren elkarren aurka, Bigorrako Konderriaren jabetza zela eta
- 1268** Alfontso X.a *Jakitunak* Logroñoko forua eman zion Bergarari
- 1270** Tibalt II.a gurutzadetara joan zen Tunisiara eta itzulitakoan hil egin zen
- 1275** Frantziaren babespeko erregimena hasi zen Nafarroan, kapetatarren dinastiarekin
- 1276** Nafarreriako gerra piztu zen
- 1284** Nafarroako Joana I.a, gero Frantziako errege izan zen Filipe IV.a *Ederrarekin* ezkondu zen
- 1285** Filipe IV.a *Ederrak* Frantzia eta Nafarroako erregetzak bereganatu zituen. Nafarroakoa Frantziako kapetatarren dinastiaren mende gelditu zen.
- 1289** Zistertarrek goi-mailako ikastetxea ireki zuten Lizarran
- 1296** Paduretako ermandadea edo Gaztelako Marinako ermandadea sortu zuten
- 1297** Zuberoako Auger III.a bizkondeak bere jabetzak behin betiko galdu zituen eta ingelesen esku geratu ziren